

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (ketvirtoji kolegija) SPRENDIMAS

2015 m. gruodžio 17 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Reglamentas (EB) Nr. 1924/2006 — Direktyva 2009/54/EB — Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 11 straipsnio 1 dalis ir 16 straipsnis — Vartotojų apsauga — Teiginiai apie maistingumą ir sveikatingumą — Natūralus mineralinis vanduo — Natrio arba druskos kiekis — Skaiciavimas — Natrio chloridas (valgomoji druska) ar bendras natrio kiekis — Saviraiškos ir informacijos laisvė — Laisvė užsiimti verslu“

Byloje C-157/14

dėl *Conseil d'État* (Prancūzija) 2014 m. kovo 26 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2014 m. balandžio 4 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Neptune Distribution SNC

prieš

Ministre de l'Économie et des Finances

TEISINGUMO TEISMAS (ketvirtoji kolegija),

kurį sudaro ketvirtosios kolegijos pirmininko pareigas einantis trečiosios kolegijos pirmininkas L. Bay Larsen, teisėjai J. Malenovský, M. Safjan (pranešėjas), A. Prechal ir K. Jürimäe,

generalinis advokatas N. Jääskinen,

posėdžio sekretorius V. Tourrès, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2015 m. vasario 26 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *Neptune Distribution SNC*, atstovaujamos advokatų D. Bouthors, M. Fayat ir A. Vermersch,
- Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos S. Menez ir D. Colas bei S. Ghiandoni,
- Graikijos vyriausybės, atstovaujamos I. Chalkias ir E. Leftheriotou bei A. Vasilopoulou,
- Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocato dello Stato* M. Santoro,
- Europos Parlamento, atstovaujamo A. Tamás ir J. Rodrigues,

* Proceso kalba: prancūzų.

— Europos Sąjungos Tarybos, atstovaujamos J. Herrmann ir O. Segnana,
— Europos Komisijos, atstovaujamos K. Herbout-Borczak ir S. Grünheid,
susipažinęs su 2015 m. liepos 9 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,
priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs, pirma, su 2006 m. gruodžio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1924/2006 dėl teiginių apie maisto produktų maistingumą ir sveikatingumą (OL L 404, p. 9 ir klaidų ištaisymas, OL L 12, 2007, p. 3), iš dalies pakeisto 2008 m. sausio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 107/2008 (OL L 39, p. 8, toliau – Reglamentas Nr. 1924/2006), aiškinimu ir, antra, su 2000 m. kovo 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2000/13/EB dėl valstybių narių įstatymų, reglamentuojančių maisto produktų ženklinimą, pateikimą ir reklamavimą, derinimo (OL L 109, p. 29; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 5 t., p. 75) 2 straipsnio 1 dalies, 2009 m. birželio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/54/EB dėl natūralaus mineralinio vandens eksploatavimo ir pateikimo į rinką (OL L 164, p. 45) 9 straipsnio 1 ir 2 dalių, taip pat jos III priedo, siejamo su Reglamento Nr. 1924/2006 priedu, galiojimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Neptune Distribution SNC* (toliau – *Neptune Distribution*) ir ekonomikos ir finansų ministro ginčą dėl 2009 m. vasario 5 d. Overnės regiono konkurencijos, vartotojų ir kovos su sukčiavimu valdybos Aljė departamento skyriaus vadovo sprendimo dėl oficialaus pranešimo ir 2009 m. rugpjūčio 25 d. ūkio, pramonės ir užimtumo ministro sprendimo, kuriuo atmetas *Neptune Distribution* pagal hierarchiją viršesnei institucijai pateiktas skundas, teisėtumo.

Teisinis pagrindas

EŽTK

- 3 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – EŽTK) 10 straipsnyje „Saviraiškos laisvė“ įtvirtinta:

„1. Kiekvienas turi teisę į saviraiškos laisvę. Ši teisė apima laisvę turėti savo nuomonę, gauti bei skleisti informaciją ir idėjas valdžios institucijų netrukdomam ir nepaisant valstybės sienų. <...>

2. Naudojimasis šiomis laisvėmis, kadangi tai yra susiję ir su pareigomis bei atsakomybe, gali būti priklausomas nuo tam tikrų formalumų, sąlygų, apribojimų ar sankcijų, kurias nustato įstatymas ir kurie demokratinėje visuomenėje yra būtini <...> apsaugoti žmonių sveikatą <...>, taip pat kitų asmenų <...> teises <...>“

Sąjungos teisė

Chartija

- 4 Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 11 straipsnio „Saviraiškos ir informacijos laisvė“ 1 dalyje nustatyta:

„Kiekvienas turi teisę į saviraiškos laisvę. Ši teisė apima laisvę turėti savo įsitikinimus, gauti bei skleisti informaciją ir idėjas valdžios institucijoms nekliudant ir nepaisant valstybių sienų.“

- 5 Chartijos 16 straipsnyje „Laisvė užsiimti verslu“ nustatyta:

„Laisvė užsiimti verslu pripažįstama pagal Sąjungos teisę ir nacionalin[ę]s teisės aktus bei praktiką.“

- 6 Chartijos 52 straipsnyje „Teisių ir principų taikymo sritis ir aiškinimas“ numatyta:

„1. Bet koks šios Chartijos pripažintų teisių ir laisvių įgyvendinimo apribojimas turi būti numatytas įstatymo ir nekeisti šių teisių ir laisvių esmės. Remiantis proporcingumo principu, apribojimai galimi tik tuo atveju, kai jie būtini ir tikrai atitinka Sąjungos pripažintus bendrus interesus arba reikalingi kitų teisėms ir laisvėms apsaugoti.

<...>

3. Šioje Chartijoje nurodytų teisių, atitinkančių [EŽTK] garantuojamas teises, esmė ir taikymo sritis yra tokia, kaip nustatyta toje Konvencijoje. Ši nuostata nekludo Sąjungos teisėje numatyti didesnę apsaugą.

<...>

7. Sąjungos ir valstybių narių teismai skiria deramą dėmesį išaiškinimams, kurie yra parengti siekiant nubrėžti šios Chartijos aiškinimo gaires.“

- 7 Su Pagrindinių teisių chartija susijusiuose išaiškinimuose (OL C 303, 2007, p. 17, toliau – su Chartija susiję išaiškinimai) dėl Chartijos 11 straipsnio nurodyta, kad, remiantis Chartijos 52 straipsnio 3 dalimi, šios teisės esmė ir taikymo apimtis yra tokia pati kaip EŽTK garantuotos teisės.

Reglamentas Nr. 1924/2006

- 8 Reglamento Nr. 1924/2006 1 ir 9 konstatuojamosiose dalyse numatyta:

„(1) Vis daugiau maisto produktų Bendrijoje ženklinama ir reklamuojama pateikiant teiginius apie maistingumą ir sveikatingumą. Siekiant užtikrinti aukštą vartotojų apsaugos lygį ir palengvinti jiems pasirinkimą, į rinką pateikiami produktai, įskaitant ir importuotus, turėtų būti saugūs bei atitinkamai paženklinėti. Įvairi ir subalansuota mityba yra būtina geros sveikatos sąlyga ir pavieniai produktai yra santykinai svarbūs bendrai mitybai.

<...>

(9) Maisto produkto sudėtyje gali būti daug maistiniu ar fiziologiniu poveikiu pasižyminčių maistinių ir kitų medžiagų, kurios gali būti minimos teiginyje, įskaitant, tačiau neapsiribojant <...> mineralais su mikroelementais <...>. Todėl turėtų būti nustatyti bendrieji principai, taikytini visiems teiginiams apie maisto produktus siekiant užtikrinti aukšto lygio vartotojų apsaugą, suteikti vartotojams reikalingą informaciją, kad jie galėtų rinktis gerai žinodami faktus, taip pat sukurti vienodas konkurencijos sąlygas maisto pramonėje.“

9 Šio reglamento 1 straipsnyje numatyta:

„1. Šis reglamentas suderina valstybių narių teisės aktų, reglamentų arba administracinės veiklos nuostatas, susijusias su teiginiais apie maistingumą ir sveikatingumą, siekiant užtikrinti efektyvų vidaus rinkos veikimą ir aukštą vartotojų apsaugos lygį.

2. Šis reglamentas taikomas teiginiams apie maistingumą ir sveikatingumą, skelbiamiems maisto produktų, skirtų galutiniam vartotojui, komerciniuose pranešimuose ? ženkliname, pateikime ar reklamoje.

<...>

5. Šis reglamentas taikomas nepažeidžiant šių Bendrijos nuostatų:

<...>

b) direktyvos [2009/54]

<...>“

10 Šio reglamento 2 straipsnio 2 dalyje nustatyta:

„Taip pat taikomi šie sąvokų apibrėžimai:

<...>

4) „teiginys apie maistingumą“ – teiginys, kuriuo tiesiogiai ar netiesiogiai teigiama ar užsimenama, kad produktas turi tam tikrų naudingų maistinių savybių dėl:

<...>

b) maistinių arba kitų medžiagų, kurių:

i) jis turi,

ii) turi mažesnę ar didesnę kiekį arba

iii) neturi;

5) „teiginys apie sveikatingumą“ – teiginys, kuriuo tiesiogiai ar netiesiogiai teigiama ar užsimenama, kad esama ryšio tarp maisto produkto kategorijos, maisto produkto ar vienos jo sudedamųjų dalių ir sveikatos;

<...>“

11 To paties reglamento 8 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Teiginiai apie maistingumą leidžiami tik tuo atveju, jei jie išvardyti priede ir atitinka šiame reglamente išdėstytas sąlygas.“

12 Reglamento Nr. 1924/2006 13 straipsnyje numatyta:

„1. Teiginiai apie sveikatingumą, apibūdinantys ar darantys nuorodą į:

a) maistinės ar kitos medžiagos poveikį organizmo augimui, vystymuisi ir funkcijoms <...>

<...>

kurie yra įtraukti į 3 dalyje nurodytą sąrašą, gali būti vartojami netaikant 15–19 straipsniuose numatytų procedūrų, jei jie yra:

i) pagrįsti visuotinai pripažintais moksl[o] įrodymais ir

ii) gerai suprantami vidutiniam vartotojui.

<...>

3. Komisija, pasikonsultavusi su [Europos maisto saugos tarnyba (toliau – EFSA)], <...> ne vėliau kaip iki 2010 m. sausio 31 d. patvirtina 1 dalyje pateiktų leistinų teiginių Bendrijos sąrašą, skirtą iš dalies pakeisti neesmin[ė]m[s] šio reglamento nuostat[om]s jį papildant, bei visas būtinas šių teiginių vartojimo sąlygas.

<...>“

13 Šio reglamento priede „Teiginiai apie maistingumą ir jiems taikomos sąlygos“, be kita ko, išdėstytos tokios nuostatos:

„MAŽAI NATRIO / DRUSKOS

Teiginys, kad maisto produktas turi mažai natrio / druskos, arba kitas teiginys, kuris vartotojui gali reikšti tą patį, gali būti nurodomas tik tuo atveju, jei 100 g arba 100 ml produkto yra ne daugiau kaip 0,12 g natrio arba atitinkamai druskos. 100 ml vandens, kuris nėra natūralus mineralinis vanduo, priklausantis Direktyvos [2009/54] taikymo sričiai, ši vertė neturėtų viršyti 2 mg natrio.

LABAI MAŽAI NATRIO / DRUSKOS

Teiginys, kad maisto produktas turi labai mažai natrio ir (arba) druskos, arba kitas teiginys, kuris vartotojui gali reikšti tą patį, gali būti nurodomas tik tuo atveju, jei 100 g arba 100 ml produkto yra ne daugiau kaip 0,04 g natrio arba atitinkamai druskos. Šis teiginys negali būti taikomas natūraliam mineraliniam vandeniui ir kitam vandeniui.“

Direktyva 2000/13

14 Pagal Direktyvos 2000/13 2 straipsnį:

„1. Ženklinimas ir ženklinimo būdai:

a) neturi iš esmės klaidinti pirkėjo, visų pirma dėl:

i) maisto produkto charakteristikų, ypač jo pobūdžio, tapatybės, savybių, sudėties, kiekio, tinkamumo vartoti trukmės, kilmės, pagaminimo būdo;

ii) maisto produktui priskirto poveikio arba savybių, kurių jis iš tikrųjų neturi;

iii) padarytos užuominos apie ypatingas maisto produkto charakteristikas, nors tokias charakteristikas turi visi panašūs maisto produktai;

b) ženklinimui neturi būti taikomos Bendrijos nuostatos, taikytinos natūraliam mineraliniam vandeniui ir specialios paskirties maisto produktams, ženklinant nė vienam maisto produktui neturi būti priskiriamos gydomosios ar profilaktinės savybės arba daroma nuoroda į jas.

<...>

3. Šio straipsnio 1 ir 2 dalyje nurodyti draudimai bei apribojimai taikomi dar ir:

a) maisto produktų pateikimui, ypač jų formai, išvaizdai, pakuotei, naudojamoms pakavimo medžiagoms, jų išdėstymo tvarkai ir aplinkai.

b) reklamavimui.“

Direktyva 2009/54

15 Direktyvos 2009/54 5, 8 ir 9 konstatuojamosiose dalyse numatyta:

„(5) Natūraliam mineraliniam vandeniui taikomų bet kokių taisyklių svarbiausias tikslas turėtų būti apsaugoti vartotojų sveikatą, neleisti, kad vartotojai būtų klaidinami, taip pat užtikrinti sąžiningą prekybą.

<...>

(8) Ženklinant natūralų mineralinį vandenį laikomasi bendrų taisyklių, išdėstytų <...> [D]irektyvoje 2000/13/EB <...>. Atitinkamai ir šioje direktyvoje galima apsiriboti tų bendrųjų taisyklių papildymų ir nuostatų, kurios leistų nuo jų nukrypti, išdėstymu.

(9) Ženklinant turėtų būti privalomai nurodoma natūralaus mineralinio vandens analizinė kompozicija užtikrinant, kad vartotojai bus apie tai informuoti.“

16 Pagal Direktyvos 2009/54 7 straipsnio 2 dalies a punktą:

Natūralaus mineralinio vandens etiketėse taip pat turi būti pateikiama tokia privaloma informacija:

a) nurodoma analitinė kompozicija, išvardijant būdingąsias sudedamąsias dalis.“

17 Šios direktyvos 9 straipsnyje numatyta:

„1. Ant pakuočių, etiketėse arba bet kokio pobūdžio reklamoje draudžiama vartoti įrašus, nuorodas, prekės ženklus, registruotus prekės pavadinimus, paveikslukus ar kitokius žymenis nepriklausomai nuo to, ar jie yra vaizduojamojo pobūdžio, ar ne, jei:

a) kalbant apie natūralų mineralinį vandenį yra nurodomos savybės, kurių tas vanduo neturi, ypač apie jo kilmę, leidimo jį eksploatuoti išdavimo datą, tyrimų rezultatus ar panašaus pobūdžio nuorodas apie jo autentiškumo garantijas;

<...>

2. Visi įrašai, kuriais natūraliam mineraliniam vandeniui priskiriamos savybės, susijusios su žmogaus ligų profilaktika, gydymu ar išgydymu, yra draudžiami.

Tačiau nedraudžiama pateikti III priede išvardytų įrašų, jei jie atitinka tame priede paminėtus kriterijus, o kai jų nėra – kriterijus, nustatytus nacionalinėse nuostatose, jei jie yra pateikti atlikus fizikinę bei cheminę vandens analizę, o prireikus – farmakologinius, fiziologinius ir klinikinius tyrimus pagal pripažintą mokslinę metodologiją, atitinkančią I priedo I skirsnio 2 punkto reikalavimus.

Valstybės narės gali leisti pateikti tokius įrašus: „gerina virškinimą“, „gali sureguliuoti kepenų ir tulžies funkcijas“ ar kitus panašius įrašus. Jos taip pat gali leisti pateikti ir kitus įrašus, jei jie neprieštarauja pirmoje pastraipoje išdėstytiems principams ir atitinka antroje pastraipoje pateiktus reikalavimus.

<...>

- 18 Direktyvos 2009/54 III priede „9 straipsnio 2 dalyje nurodyti įrašai ir kriterijai“ yra įrašas „Tinka sumažinto natrio kiekio dietai“ ir kriterijus, kad „natrio kiekis mažesnis nei 20 mg/l“.

Prancūzijos teisė

- 19 Vartotojų kodekso (*code de la consommation*) R. 112-7 straipsnio pirmoje ir paskutinėje pastraipose, kuriomis į nacionalinę teisę perkeltas Direktyvos 2000/13 2 straipsnis, numatyta:

„Ženklimas ir ženklavimo būdai neturi klaidinti pirkėjo ar vartotojo, visų pirma dėl maisto produkto charakteristikų, ypač jo pobūdžio, tapatybės, savybių, sudėties, kiekio, tinkamumo vartoti trukmės, kilmės, pagaminimo būdo.

<...>

Pirmiau nurodyti draudimai ir apribojimai taikomi ir maisto produktų reklamai bei pateikimui <...>

- 20 Visuomenės sveikatos kodekso (*code de la santé publique*) R. 1322-44-13 ir R. 1322-44-14 straipsniais į nacionalinę teisę perkeltas Direktyvos 2009/54 9 straipsnis.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 21 *Neptune Distribution* užsiima natūralaus gazuoto mineralinio vandens „Saint-Yorre“ ir „Vichy Célestins“ prekyba ir platinimu.

- 22 2009 m. vasario 5 d. sprendimu dėl oficialaus pranešimo Overnės regiono konkurencijos, vartotojų ir kovos su sukčiavimu valdybos Aljė departamento skyriaus vadovas nurodė *Neptune Distribution* iš šio vandens etikečių ir reklamos pašalinti tokius teiginius:

- „St-Yorre“ natris yra daugiausia iš natrio bikarbonato. „St-Yorre“ turi tik 0,53 g druskos (arba natrio chlorido) litre, t. y. mažiau nei litre pieno!!!“;
- „Nereikia painioti druskos ir natrio – „Vichy Célestins“ natris yra daugiausia iš natrio bikarbonato. Ypač nereikia painioti su valgomąja druska (natrio chloridu). „Vichy Célestins“ turi tik 0,39 g druskos litre, t. y. nuo 2 iki 3 kartų mažiau nei litre pieno!“;
- ir apskritai bet kokių teiginių, kuriuo siekiama, kad būtų manoma, jog aptariamame vandenyje yra mažai arba labai mažai druskos ar natrio.

- 23 2009 m. rugpjūčio 25 d. sprendimu ekonomikos, pramonės ir darbo ministras atmetė *Neptune Distribution* pagal hierarchiją viršesnei institucijai pateiktą skundą dėl šio sprendimo dėl oficialaus pranešimo.

- 24 2010 m. gegužės 27 d. sprendimu *Tribunal administratif de Clermont-Ferrand* (Klermono-Ferano administracinis teismas) atmetė *Neptune Distribution* ieškinį, kuriuo ši siekė dėl igaliojimų viršijimo panaikinti sprendimą dėl oficialaus pranešimo ir minėtą ministro sprendimą.
- 25 *Neptune Distribution* dėl šio sprendimo pateiktas apeliacinis skundas atmetas 2011 m. birželio 9 d. *Cour administrative d'appel de Lyon* (Liono apeliacinis administracinis teismas) sprendimu.
- 26 Šį sprendimą *Neptune Distribution* apskundė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui. *Neptune Distribution*, be kita ko, rėmėsi tuo, kad *Cour administrative d'appel de Lyon* padarė teisės klaidą dėl *Vartotojų kodekso* R. 112-7 straipsnio ir Visuomenės sveikatos kodekso R. 1322-44-13 ir R. 1322-44-14 straipsnių.
- 27 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad atsakymas į šį pagrindą priklauso nuo atsakymo į klausimą, ar pagal Reglamento Nr. 1924/2006 priedą, siekiant apskaičiuoti maisto produkte esančio natrio kiekio „druskos ekvivalentą“, pagrindu laikomas tik natrio, kuris kartu su chlorido jonais sudaro natrio chloridą arba valgomąją druską, kiekis, ar bendras natrio kiekis produkte bet kokia forma.
- 28 Pastaruoju atveju vanduo, turintis daug natrio bikarbonato, galėtų nebūti laikomas turinčiu „mažai natrio ar druskos“, nors jame būtų mažai arba labai mažai natrio chlorido.
- 29 Todėl daug natrio bikarbonato turinčio natūralaus mineralinio vandens platintojas negalėtų jo etiketėse ir reklaminiuose pranešimuose pateikti bet kokios nuorodos, net ir tikslios, dėl mažo druskos ar natrio chlorido kiekio, nes ši nuoroda galėtų klaidinti pirkėją dėl bendro natrio kiekio tame mineraliniame vandenyje.
- 30 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas priduria, kad iš 2005 m. balandžio 21 d. EFSA pranešimo matyti, jog padidėjęs kraujospūdis yra pagrindinis nepageidaujamas poveikis, nustatytas dėl padidinto natrio suvartojimo. Nors dėl to daugiausia atsakingas pats natrio, chlorido jonai taip pat turi įtakos kraujospūdžio padidėjimui. Atlikti keli tyrimai, kuriais siekiama įrodyti, kad didelį natrio bikarbonato kiekį turinti dieta neturi tokio paties nepageidaujamo poveikio padidintą kraujospūdį turintiems asmenims kaip didelį natrio chlorido kiekį turinti dieta. Tiesa, EFSA 2011 m. birželio mėn. paskelbtame pranešime atsisakė į leidžiamų teiginių apie sveikatingumą sąrašą, numatytą Reglamento Nr. 1924/2006 13 straipsnio 3 dalyje, įtraukti teiginį, jog natrio bikarbonatas neturi nepageidaujamo poveikio kraujospūdžiui, dėl to, kad šiam teiginiui pagrįsti pateiktas tyrimas neturi pakankamų metodinių garantijų, kad būtų galima daryti galutines išvadas. Tačiau vien ši aplinkybė juo labiau neleidžia tvirtinti, kad natrio bikarbonatas turi būti laikomas galinčiu sukelti ar pasunkinti arterinę hipertenziją taip pat ir tokia pačia dalimi kaip natrio chloridas.
- 31 Taigi, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo nuomone, yra abejonų dėl vandens, turinčio didelį kiekį natrio bikarbonato, ir vandens, turinčio didelį kiekį natrio chlorido, vartojimo lygiavertiškumo atsižvelgiant į riziką vartotojų sveikatai. Todėl reikia įvertinti, ar *Neptune Distribution* saviraiškos ir informacijos laisvės ir laisvės užsiimti verslu apribojimai yra būtini ir proporcingi, atsižvelgiant visų pirma į reikalavimą užtikrinti aukštą vartotojų sveikatos apsaugos lygį.
- 32 Šiomis aplinkybėmis *Conseil d'État* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
- „1. Ar pagrindą maisto produkte esančio natrio kiekio druskos ekvivalentui apskaičiuoti, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1924/2006 priedą, sudaro vien natrio, kuris kartu su chlorido jonais tampa natrio chloridu arba valgomąją druska, kiekis, ar jis apima bendrą natrio kiekį produkte bet kokia jo forma?

2. Antruoju atveju, ar Direktyvos 2000/13 2 straipsnio 1 dalies ir Direktyvos 2009/54 9 straipsnio 1 ir 2 dalių nuostatomis, siejamomis su šios direktyvos III priedu, aiškinamomis atsižvelgiant į Reglamento Nr. 1924/2006 priede nustatytą natrio ir druskos lygiavertiškumo santykį, uždraudžiant mineralinio vandens platintojui etiketėse ir reklaminiuose pranešimuose nurodyti bet kokią teiginį dėl mažo druskos kiekio, kurį gali turėti jo produktas, be to, turintis didelį kiekį natrio bikarbonato, nes jis gali klaidinti pirkėją dėl bendro natrio kiekio vandenyje, pažeidžiama ES sutarties 6 straipsnio 1 dalies pirma pastraipa, siejama su Chartijos 11 straipsnio 1 dalimi (saviraiškos ir informacijos laisvė) ir 16 straipsniu (laisvė užsiimti verslu), ir EŽTK 10 straipsnis?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

- 33 Pirmiausia reikia priminti, kad pagal SESV 267 straipsnyje įtvirtintą nacionalinių teismų ir Teisingumo Teismo bendradarbiavimo procedūrą pastarasis turi pateikti nacionaliniam teismui naudingą atsakymą, kuris leistų šiam išspręsti nagrinėjamą bylą. Tokiu atveju prireikus Teisingumo Teismui gali tekti performuluoti jam pateiktus klausimus. Teisingumo Teismas turi išaiškinti visas Sąjungos teisės nuostatas, kurių reikia nacionaliniams teismams, kad jie išspręstų nagrinėjamas bylas, net jei šios nuostatos nėra aiškiai nurodytos šių teismų Teisingumo Teismui pateiktuose klausimuose (Sprendimo *Doc Generici*, C-452/14, EU:C:2015:644, 33 punktą ir jame nurodyta teismo praktika).
- 34 Vadinas, net jei prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pirmajame klausime formaliai prašo išaiškinti tik Reglamento Nr. 1924/2006 priede pateiktą druskos ekvivalento sąvoką, ši aplinkybė netrukdo Teisingumo Teismui pateikti jam visapusišką Sąjungos teisės išaiškinimą, kuris galėtų būti naudingas sprendimui jo nagrinėjamoje byloje priimti, neatsižvelgiant į tai, ar šis teismas apie tai užsiminė savo pateiktame klausime. Šiuo atžvilgiu Teisingumo Teismas turi iš visos nacionalinio teismo pateiktos informacijos, ypač iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą motyvuojamosios dalies, atrinkti aiškintinus minėtos teisės klausimus, atsižvelgdamas į bylos dalyką (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Doc Generici*, C-452/14, EU:C:2015:644, 34 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 35 Šiuo atveju reikia pažymėti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas šio prašymo motyvuojamojoje dalyje taip pat remiasi Direktyvos 2009/54 nuostatomis.
- 36 Be to, iš šių motyvų matyti, kad tam, jog išspręstų jam pateiktą skundą, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar ant natūralaus mineralinio vandens pakuočių, etikečių ar jo reklamoje gali būti užsimenama, kad šis vanduo turi mažai natrio arba druskos, visų pirma nurodant, kiek šiame vandenyje yra vieno cheminio junginio, kuriame yra natrio, šiuo atveju natrio chlorido arba valgomosios druskos, bet nenurodant bendro natrio kiekio visomis esamomis cheminėmis formomis, jeigu toks bendras kiekis gali viršyti natrio ar druskos ekvivalento leistinus kiekius, nustatytus Sąjungos teisės aktuose, kurie taikytini natūraliam mineraliniam vandeniui vartojamiems teiginiams ar įrašams.
- 37 Todėl pirmąjį klausimą reikia suprasti taip, kad juo iš esmės siekiama sužinoti, ar Sąjungos teisę reikia aiškinti taip, jog pagal ją draudžiama ant natūralaus mineralinio vandens pakuočių, etikečių ar reklamoje vartoti teiginius ar įrašus, kuriais vartotojui siekiama sudaryti įspūdį, kad aptariamame vandenyje yra mažai ar labai mažai natrio ar druskos arba kad jis tinka sumažinto natrio kiekio dietai, jeigu bendras natrio visomis esamomis cheminėmis formomis kiekis viršija natrio ar druskos ekvivalento leistinus kiekius, nustatytus šioje srityje taikytinuose Sąjungos teisės aktuose.
- 38 Siekiant pateikti naudingą atsakymą į šį klausimą reikia atsižvelgti ir į Reglamento Nr. 1924/2006, ir į Direktyvos 2009/54 nuostatas.

- 39 Pagal Reglamento Nr. 1924/2006 1 straipsnio 5 dalį šis reglamentas taikomas nepažeidžiant Direktyvos 2009/54 nuostatų.
- 40 Minėtame reglamente reglamentuojami teiginiai apie maisto produktų maistingumą ir sveikatingumą apskritai, o minėtoje direktyvoje numatytos specialios taisyklės dėl įrašų, kurie gali būti ant natūralaus mineralinio vandens pakuočių, etikečių ir reklamoje.
- 41 Pagal Reglamento Nr. 1924/2006 8 straipsnio 1 dalį maistingumo teiginiai leidžiami tik tuo atveju, jeigu jie išvardyti šio reglamento priede ir atitinka šiame reglamente išdėstytas sąlygas.
- 42 Kalbant apie maistingumo teiginius, kuriuose nurodomas natrio ar druskos kiekis, šiame priede leidžiama maisto produktą apibūdinti kaip turintį „mažai natrio ar druskos“ arba „labai mažai natrio ar druskos“ arba vartoti kitą teiginį, kuris vartotojui gali reikšti tą patį, jeigu pirmojo teiginio atveju 100 g arba 100 ml šio produkto yra ne daugiau kaip 0,12 g natrio arba atitinkamai druskos, o antrojo minėto teiginio atveju – ne daugiau kaip 0,04 g tų pačių elementų.
- 43 Tačiau vandeniui šiuo atžvilgiu taikomos specialios taisyklės.
- 44 Konkrečiau kalbant, pirma, Reglamento Nr. 1924/2006 priede nurodyta, kad teiginys „labai mažai natrio ar druskos“ arba kitas teiginys, kuris vartotojui gali reikšti tą patį, negali būti taikomas natūraliam mineraliniam vandeniui ir kitam vandeniui.
- 45 Antra, remiantis tuo pačiu priedu, teiginys „mažai natrio ar druskos“ kaip ir bet kuris kitas teiginys, kuris vartotojui gali reikšti tą patį, leidžiami vandeniui, išskyrus natūralų mineralinį vandenį, kuris patenka į Direktyvos 2009/54 taikymo sritį, jeigu minėta vertė neviršija 2 mg natrio 100 ml, tai yra 20 mg 1 litre.
- 46 Pagal Direktyvos 2009/54 9 straipsnio 2 dalies antrą pastraipą nedraudžiama pateikti šios direktyvos III priede išvardytų įrašų, jeigu jie atitinka tame priede paminėtus kriterijus, o kai jų nėra – kriterijus, nustatytus nacionalinėse nuostatose, jeigu tenkinamos tam tikros techninio pobūdžio sąlygos.
- 47 Tame priede nurodytas įrašas „tinka sumažinto natrio kiekio dietai“ kartu su kriterijumi, pagal kurį „natrio kiekis mažesnis nei 20 mg/l“.
- 48 Direktyvoje 2009/54 nustatydamas didžiausią leistiną natrio kiekį tais atvejais, kai ant natūralaus mineralinio vandens pakuočių, etikečių ar jo reklamoje vartojamas įrašas su nuoroda į mažą natrio kiekį, Sąjungos teisės aktų leidėjas neskirstė natrio pagal cheminį junginį, kuriame jis yra ar iš kurio atsiranda.
- 49 Dėl Reglamento Nr. 1924/2006 ir Direktyvos 2009/54 tikslų reikia priminti, kad, kaip nurodyta šio reglamento 1 straipsnyje, šiuo reglamentu siekiama užtikrinti veiksmingą vidaus rinkos veikimą ir aukštą vartotojų apsaugos lygį. Šiuo atžvilgiu minėto reglamento 1 ir 9 konstatuojamosiose dalyse nurodyta, kad, be kita ko, reikia suteikti vartotojui reikalingą informaciją, kad jis galėtų rinktis žinodamas faktus (Sprendimo *Ehrmann*, C-609/12, EU:C:2014:252, 40 punktą).
- 50 Pagal Direktyvos 2009/54 5 konstatuojamąją dalį natūraliam mineraliniam vandeniui taikomų bet kokių taisyklių svarbiausias tikslas yra apsaugoti vartotojų sveikatą ir neleisti, kad jie būtų klaidinami, taip pat užtikrinti sąžiningą prekybą. Šios direktyvos 9 konstatuojamojoje dalyje paaiškinta, kad, siekiant užtikrinti vartotojų informavimą, turėtų būti privalomai nurodoma natūralaus mineralinio vandens analitinė kompozicija (žr. Sprendimo *Hotel Sava Rogaška*, C-207/14, EU:C:2015:414, 40 punktą).
- 51 Todėl svarbu konstatuoti, jog, priimant Reglamento Nr. 1924/2006 ir Direktyvos 2009/54 nuostatas, Sąjungos teisės aktų leidėjas nuomone, buvo būtina užtikrinti, kad vartotojas gautų tinkamą ir skaidrią informaciją apie natrio kiekį vartoti skirtame vandenyje.

- 52 Toks užtikrinimas turi būti vertinamas, be kita ko, atsižvelgiant į suvartojamo natrio kiekio svarbą žmonių sveikatai.
- 53 Kadangi neginčijama, jog natriis yra įvairių cheminių junginių, be kita ko, natrio chlorido arba valgomosios druskos ir natrio bikarbonato, komponentas, jo kiekį natūraliame mineraliniame vandenyje reikia vertinti pagal Direktyvos 2009/54 nuostatas, atsižvelgiant į visą natrio kiekį natūraliame mineraliniame vandenyje, neatsižvelgiant į natrio cheminę formą.
- 54 Iš tikrųjų Direktyvos 2009/54 7 straipsnio 2 dalies a punkte nustatyta, kad natūralaus mineralinio vandens etiketėse privaloma nurodyti analitinę kompoziciją, išvardijant būdingas sudedamąsias dalis.
- 55 Nepaisant to, reikia pažymėti, kad natūralaus mineralinio vandens pakuotės, etiketės ir reklama, kuriose, be etiketėje, laikantis šio sprendimo pirmesniame punkte minėtos nuostatos, pateiktos nuorodos į bendrą natrio kiekį šiame vandenyje, yra įrašas apie mažą natrio kiekį vandenyje, gali klaidinti vartotoją, nes gali reikšti, kad šis vanduo turi mažai natrio ar druskos arba tinka sumažinto natrio kiekio dietai, nors iš tikrųjų jame yra 20 mg/l ar daugiau natrio (pagal analogiją žr. Sprendimo *Teekanne*, C-195/14, EU:C:2015:361, 38–41 punktus).
- 56 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti taip:
- Reglamento Nr. 1924/2006 8 straipsnio 1 dalį, siejamą su šio reglamento priedu, reikia aiškinti taip, kad pagal ją draudžiama natūraliam mineraliniam vandeniui ir kitam vandeniui vartoti teiginį „labai mažai natrio ar druskos“ ir bet kurį kitą teiginį, kuris vartotojui gali reikšti tą patį,
 - Direktyvos 2009/54 9 straipsnio 2 dalį, siejamą su šios direktyvos III priedu, reikia aiškinti taip, kad pagal ją draudžiama ant natūralaus mineralinio vandens pakuočių, etikečių ar jo reklamoje pateikti teiginius arba įrašus, dėl kurių vartotojas gali manyti, kad aptariamame vandenyje yra mažai natrio ar druskos arba kad jis tinka sumažinto natrio kiekio dietai, jeigu bendras visų esamų cheminių formų natrio kiekis yra 20 mg/l arba daugiau.

Dėl antrojo klausimo

- 57 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės teiraujasi, ar Direktyvos 2000/13 2 straipsnio 1 dalis ir Direktyvos 2009/54 9 straipsnio 1 ir 2 dalys, siejamos su pastarosios direktyvos III priedu ir Reglamento Nr. 1924/2006 priedu, galioja tiek, kiek jomis uždrausta ant natūralaus mineralinio vandens pakuočių, etikečių ar jo reklamoje nurodyti bet kokį teiginį ar įrašą dėl mažo natrio chlorido arba valgomosios druskos kiekio, jei toks teiginys ar įrašas gali klaidinti vartotoją dėl bendro natrio kiekio aptariamame vandenyje.
- 58 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo Teisingumo Teismo įvertinti šių nuostatų galiojimą atsižvelgiant į ES sutarties 6 straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą, siejamą su Chartijos 11 straipsnio 1 dalimi ir 16 straipsniu, ir į EŽTK 10 straipsnį.
- 59 Pirmiausia reikia pažymėti, kad antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo Teisingumo Teismo įvertinti Direktyvos 2000/13 nuostatos galiojimą, nors ji neginčijama pagrindinėje byloje.
- 60 Direktyvos 2000/13 2 straipsnio 1 dalies a punkte ir 3 dalyje tik numatyta, kad ženklavimas, pateikimas ir reklamavimas neturi klaidinti pirkėjo, visų pirma dėl maisto produktų charakteristikų.

- 61 Be to, kitaip nei Reglamento Nr. 1924/2006 ir Direktyvos 2009/54 nuostatose, Direktyvos 2000/13 nuostatose nėra natūralaus mineralinio vandens gamintojams ir platintojams taikomų konkrečių reikalavimų, susijusių su teiginių ar įrašų, kurie gali reikšti, kad atitinkamas vanduo turi mažai arba labai mažai natrio ar druskos arba tinka sumažinto natrio kiekio dietai, vartojimu.
- 62 Taigi šioje byloje reikia išnagrinėti tik Direktyvos 2009/54 9 straipsnio 1 ir 2 dalių, siejamų su šios direktyvos III priedu ir Reglamento Nr. 1924/2006 priedu, galiojimą.
- 63 Šiuo klausimu reikia priminti, kad saviraiškos ir informacijos laisvė įtvirtinta Chartijos, kuri pagal ES sutarties 6 straipsnio 1 dalį turi tokią pačią teisinę galią kaip Sutartys, 11 straipsnyje.
- 64 Ši laisvė taip pat ginama pagal EŽTK 10 straipsnį, kuris, kaip matyti iš Europos Žmogaus Teisių Teismo praktikos, be kita ko, taikomas verslininko komercinio pobūdžio informacijos skleidimui, visų pirma reklaminių pranešimų forma (žr. 1994 m. vasario 24 d. EŽTT sprendimo *Casado Coca / Ispanija*, serija A Nr. 285, 35 ir 36 punktus ir 2003 m. gruodžio 11 d. EŽTT sprendimo *Krone Verlag GmbH & Co. KG / Austrija* (Nr. 3), *Recueil des arrêts et décisions* 2003-XII, 19 ir 20 punktus)
- 65 Kadangi Chartijos 11 straipsnyje numatytos saviraiškos ir informacijos laisvės prasmė ir taikymo sritis, kaip matyti iš Chartijos 52 straipsnio 3 dalies ir su Chartija susijusių išaiškinimų, yra tokios pačios, kaip EŽTK įtvirtintos atitinkamos laisvės atveju, reikia konstatuoti, kad ši laisvė apima ant natūralaus mineralinio vandens pakuočių, etikečių ir jo reklamoje verslininko vartojamus teiginius ir įrašus, kuriuose minimas natrio ar druskos kiekis tokiam vandenyje.
- 66 Be to, dėl laisvės užsiimti verslu, saugomos pagal Chartijos 16 straipsnį, reikia pažymėti, kad ją reikia vertinti atsižvelgiant į jos socialinę funkciją (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Deutsches Weintor*, C-544/10, EU:C:2012:526, 54 punktą).
- 67 Draudimas ant natūralaus mineralinio vandens pakuočių, etikečių ir jo reklamoje vartoti bet koki teiginį ar įrašą, kuriame minimas mažas natrio tokiam vandenyje kiekis ir kuris gali suklaidinti vartotoją dėl tokio kiekio, yra kišimasis į verslininko saviraiškos ir informacijos laisvę ir jo laisvę užsiimti verslu.
- 68 Tačiau, kadangi šios laisvės vis dėlto gali būti ribojamos, bet koks jų įgyvendinimo apribojimas pagal Chartijos 52 straipsnio 1 dalį turi būti numatytas įstatymo ir nekeisti šių laisvių esmės. Be to, pagal tą pačią nuostatą, remiantis proporcingumo principu, apribojimai galimi tik tuo atveju, kai jie būtini ir tikrai atitinka Sąjungos pripažintus bendrus interesus arba reikalingi kitų teisėms ir laisvėms apsaugoti.
- 69 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad, pirma, šio sprendimo 67 punkte minėtas kišimasis yra numatytas teisės akte, tai yra Reglamento Nr. 1924/2006 8 straipsnio 1 dalyje, kuri siejama su šio reglamento priedu, ir Direktyvos 2009/54 9 straipsnio 2 dalyje, kuri siejama su šios direktyvos III priedu.
- 70 Antra, šiomis nuostatomis nekeičiama verslininko saviraiškos ir informacijos laisvės esmė, nes jomis tik nustatytos tam tikros sąlygos, kurias turi atitikti vartotojui teikiama informacija apie natrio ar druskos kiekį natūraliame mineraliniame vandenyje, kaip antai sąlygos, išdėstytos šio sprendimo 44–56 punktuose.
- 71 Be to, pagrindinėje byloje ginčijamomis teisės aktų nuostatomis tikrai nedraudžiama natūralaus mineralinio vandens gamyba ir prekyba juo, o tik aiškiai apibrėžtoje srityje nustatomi tam tikri jo ženklavimo ir reklamavimo ribojimai. Taigi, minėtos teisės aktų nuostatos nedaro įtakos laisvės užsiimti verslu esmei (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Deutsches Weintor*, C-544/10, EU:C:2012:526, 57 ir 58 punktus).

- 72 Taigi, kaip išdėstyta šio sprendimo 49–52 punktuose, Reglamento Nr. 1924/2006 ir Direktyvos 2009/54 nuostatomis, kuriose numatyti pagrindinėje byloje nagrinėjamų teiginių ir įrašų vartojimo ribojimai, siekiama užtikrinti aukštą vartotojo apsaugos lygį, tinkamą ir skaidrų vartotojo informavimą apie natrio kiekį vartoti skirtame vandenyje, užtikrinti sąžiningą prekybą, taip pat apsaugoti žmonių sveikatą.
- 73 Kaip savo išvados 46 punkte nurodė generalinis advokatas, aukšto lygio žmonių sveikatos apsauga ir vartotojų apsauga yra teisėti bendrojo intereso tikslai, kurie įgyvendinami Sąjungos teise pagal SESV 9, 12 straipsnius, 114 straipsnio 3 dalį, 168 straipsnio 1 dalį, 169 straipsnio 1 dalį, taip pat Chartijos 35 ir 38 straipsnius.
- 74 Būtinybė užtikrinti, kad vartotojas turėtų kuo tikslesnę ir skaidresnę informaciją apie produkto charakteristiką, išlieka glaudžiai susijusi su žmonių sveikatos apsauga ir yra bendrojo intereso klausimas (šiuo klausimu žr. 1998 m. rugpjūčio 25 d. EŽTT sprendimo *Hertel / Šveicarija, Recueil des arrêts et décisions* 1998-VI, 47 punktą ir 2000 m. gegužės 2 d. EŽTT sprendimo *Bergens Tidende ir kt. / Norvegija, Recueil des arrêts et décisions* 2000-IV, 51 punktą), o tai gali pateisinti verslininko saviraiškos ir informacijos laisvės bei laisvės užsiimti verslu ribojimus.
- 75 Šiomis aplinkybėmis ginčijamų nuostatų galiojimas turi būti vertinamas atsižvelgiant į būtinybę suderinti reikalavimus, susijusius su šių skirtingų Sąjungos teisės sistemoje saugomų pagrindinių teisių ir teisėtų tikslų apsauga ir teisinga jų pusiausvyra (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Deutsches Weintor, C-544/10, EU:C:2012:526*, 47 punktą).
- 76 Proporcingumo principo taikymo sąlygų teisminės kontrolės klausimu reikia pripažinti plačią Sąjungos teisės aktų leidėjo diskreciją šioje byloje nagrinėjamoje srityje, kuri apima politinio, ekonominio ir socialinio pobūdžio pasirinkimus ir kurioje jis turi atlikti sudėtingus vertinimus (šiuo klausimu žr. Sprendimo *British American Tobacco (Investments) ir Imperial Tobacco, C-491/01, EU:C:2002:741*, 123 punktą ir Sprendimo *Alliance for Natural Health ir kt., C-154/04 ir C-155/04, EU:C:2005:449*, 52 punktą).
- 77 Šiuo klausimu svarbu pažymėti, kad, pirma, net jeigu teiginys ar įrašas, kuriame minimas su chlorido jonais susijungusio natrio kiekis natūraliame mineraliniame vandenyje, galėtų būti laikomas išsamiau, jis pasirodo esąs neišsamus, jeigu reiškia, kad vandenyje yra mažai natrio, nors iš tikrųjų bendras natrio kiekis viršija Sąjungos teisės aktuose nustatytas ribas (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Deutsches Weintor, C-544/10, EU:C:2012:526*, 51 punktą).
- 78 Esant tokiai situacijai, ant pakuočių, etikečių ar reklamoje pateikiama informacija, kuri apima tą teiginį ar įrašą, gali suklaidinti vartotoją dėl mineraliniame vandenyje esančio natrio kiekio, nagrinėjamo pagrindinėje byloje.
- 79 Antra, negalima pritarti *Neptune Distribution* argumentams, kad tikrinamos nuostatos viršija tai, kas būtina vartotojų sveikatai apsaugoti, nes jos taikomos vienodai visų cheminių formų natriui, įskaitant natrio bikarbonatą, nors ši molekulė neturi nepageidaujamo poveikio žmonių sveikatai – tik natrio chloridas sukelia arterinę hipertenziją.
- 80 Nors nereikia atsakyti į klausimą, ar natrio, susijungusio su chlorido jonais, perteklinio vartojimo kenksmingas pobūdis, susijęs su arterinės hipertenzijos rizika, yra panašus į riziką, susijusią su kitame cheminiame junginyje, natrio bikarbonate, esančiu natriu, reikia konstatuoti, kad šią riziką nustatė Sąjungos teisės aktų leidėjas, atsižvelgdamas, pirma, į būtinybę apsaugoti žmonių sveikatą ir, antra, į atsargumo principą šioje srityje.

- 81 Taigi, kaip generalinis advokatas pažymėjo savo išvados 49 punkte, Sąjungos teisės aktų leidėjas privalo atsižvelgti į atsargumo principą, pagal kurį, jei kyla abejonių dėl pavojaus žmonių sveikatai buvimo ar jo masto, apsaugos priemonių galima imtis nelaukiant, kol bus visiškai įrodyta, jog šis pavojus realus ir rimtas (žr. Sprendimo *Acino / Komisija*, C-269/13 P, EU:C:2014:255, 57 punktą).
- 82 Jeigu paaiškėja, kad dėl atliktų tyrimų rezultatų neįtikinamumo neįmanoma neabejotinai nustatyti nurodomo pavojaus buvimo arba apimties, tačiau realaus pavojaus visuomenės sveikatai tikimybė išlieka tuo atveju, jeigu pavojus pasitvirtintų, atsargumo principas pateisina ribojamųjų priemonių ėmimąsi (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Acino / Komisija*, C-269/13 P, EU:C:2014:255, 58 punktą).
- 83 Atsižvelgiant į Teisingumo Teismo turimą medžiagą ir, be kita ko, į šio sprendimo 30 punkte minėtą 2005 m. balandžio 21 d. EFSA pranešimą, kuriuo remtasi sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, neatrodo, kad būtų pašalinta įvairiuose cheminiuose junginiuose, visų pirma natrio bikarbonate, esančio natrio perteklinio vartojimo rizika žmonių sveikatai.
- 84 Šiomis aplinkybėmis reikia konstatuoti, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas galėjo pagrįstai nuspręsti, kad nuostatose, dėl kurių pateiktas pirmasis klausimas, esantys suvaržymai ir apribojimai, susiję su teiginių ir įrašų, kuriuose minimas mažas natūraliame mineraliniame vandenyje esančio natrio kiekis, vartojimu, yra tinkami ir būtini žmonių sveikatai Sąjungoje apsaugoti.
- 85 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad kišimasis į verslininko saviraiškos ir informacijos laisvę ir jo laisvę užsiimti verslu šiuo atveju proporcingas siekiamiems tikslams.
- 86 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad, išnagrinėjus antrąjį klausimą, nenustatyta nieko, kas galėtų paveikti Direktyvos 2009/54 9 straipsnio 1 ir 2 dalių, siejamų su šios direktyvos III priedu ir Reglamento Nr. 1924/2006 priedu, galiojimą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 87 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendžia:

- 1. 2006 m. gruodžio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1924/2006 dėl teiginių apie maisto produktų maistingumą ir sveikatingumą, iš dalies pakeisto 2008 m. sausio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 107/2008, 8 straipsnio 1 dalį, siejamą su šio reglamento priedu, reikia aiškinti taip, kad pagal ją draudžiama natūraliam mineraliniam vandeniui ir kitam vandeniui vartoti teiginį „labai mažai natrio ar druskos“ ir bet kurį kitą teiginį, kuris vartotojui gali reikšti tą patį.**

2009 m. birželio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/54/EB dėl natūralaus mineralinio vandens eksploatavimo ir pateikimo į rinką 9 straipsnio 2 dalį, siejamą su šios direktyvos III priedu, reikia aiškinti taip, kad pagal ją draudžiama ant natūralaus mineralinio vandens pakuočių, etikečių ar jo reklamoje pateikti teiginius arba įrašus, dėl kurių vartotojas gali manyti, kad aptariamame vandenyje yra mažai natrio ar druskos arba kad jis tinka sumažinto natrio kiekiu dietai, jeigu bendras visų esamų cheminių formų natrio kiekis yra 20 mg/l arba daugiau.

- 2. Išnagrinėjus antrąjį klausimą nenustatyta nieko, kas galėtų paveikti Direktyvos 2009/54 9 straipsnio 1 ir 2 dalių, siejamų su šios direktyvos III priedu ir Reglamento Nr. 1924/2006 priedu, galiojimą.**

Parašai.